

4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

Dr. Rácz Anita

egyetemi docens

Postacím: 4010 Debrecen, Pf. 54

Telefon, Fax: (52) 512-923

DR. RÁ CZ ANITA
TUDOMÁNYOS, OKTATÁSI, OKTATÁSSZERVEZÉSI, SZAKMAI-KÖZÉLETI
TEVÉKENYSÉGÉNEK BEMUTATÁSA

Születési idő **1971**

VÉGZETTSÉG, EGYETEMI
TANULMÁNYOK

- 1989–1990 Bessenyei György Tanárképző Főiskola Nyíregyháza, **magyar–történelem szak**
- 1990–1995 Kossuth Lajos Tudományegyetem, magyar–történelem szak
- Elnyert képesítés **Magyar nyelv és irodalom–történelem szakos középiskolai tanár**
- Az egyetemi évek alatti tudományos munka
  - 1995: Az Árpád-kori helynevek névrendszertani vizsgálata (OTDK dolgozat, kiemelt I. hely)
  - 1994–1995: Magyar Nyelvtudományi Tanszék demonstrátora
  - 1993: Az Árpád-kori folyónevek névtani elemzése (OTDK dolgozat, II. hely)
- 1995–1998 Kossuth Lajos Tudományegyetem, **doktori program** névtani alprogramjának nappali hallgatója
- **Nyelvismeret** francia középfok: Idegennyelvi Továbbképző központ, ORIGO kétnyelvű vizsgarendszer; A (szóbeli), B (írásbeli)

MUNKAHELY

1999–

DEBRECENI EGYETEM (KOSSUTH LAJOS TUDOMÁNYEGYETEM) MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TANSZÉK

- 2016– docens
- 2004–2016 adjunktus
- 2001–2004 tanársegéd
- 1999–2001 tudományos segédmunkatárs
- 1998–1999 predoktori ösztöndíjas
- 1995–1998 PhD ösztöndíjas

TUDOMÁNYOS FOKOZATOK

- 2003 **PhD** (Debreceni Egyetem)
- 2015 **Habilitáció** (Debreceni Egyetem)

I. TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG	
Tudományos közlemények	tételesen felsorolva ld. a publikációs jegyzékben
1. Lektorált szakkönyv, monográfia összesen:	12
a) egyedüli szerzőként:	4
b) társszerzővel:	8
2. Lektorált egyetemi vagy főiskolai tankönyv, nyelvkönyv	
3. pszichológia esetében legalább 2 db, impakt faktorral rendelkező tanulmány	
4. Szakfolyóiratban megjelent lektorált tanulmány	33
Egyéb tudományos közlemények	8
5. Nem lektorált, legalább 10 oldal terjedelmű tanulmány	
6. Szerkesztett kötet vagy tematikus folyóiratszám	
7. Könyvismertetés, recenzió	5
8. Egyéb (pl. lexikon-szócikk, szakmailag nem lektorált egyetemi vagy főiskolai jegyzet, sorozatszerkesztés , bibliográfia, szakfordítás, műfordítás, ismeretterjesztő írások, interjúk, televíziós és rádiós szereplések, nem szakmailag lektorált internetes szövegek stb.)	1

II. OKTATÁSI ÉS OKTATÁSSZERVEZÉSI TEVÉKENYSÉG

1. Oktatási tevékenység

A) Kurzusok száma és címe az alapképzésben és a mesterképzésben:

DE BTK osztatlan tanárképzés (2014–)

Előadás (2): Jelentéstan, Bevezetés a nyelvtudományba

Szemináriumok, gyakorlatok (1): Szövegemlékek

DE BTK MA képzés (2009–)

Előadás (1): Jelentéstan

Szemináriumok, gyakorlatok (7): A magyar személynevek története, A történeti nyelvészet kutatási módszerei, Az etimológia elmélete és módszere, Kutatásmódszertani szeminárium (1–2.), Nyelvtörténeti elemzési gyakorlat, Szakdolgozati konzultáció, Szóalkotás.

DE BTK BA képzés (2006–)

Előadások (2): Jelentéstan, Bevezetés a nyelvtudományba

Szemináriumok, gyakorlatok (12): A magyar személynevek története, A magyar szófajok rendszere, A nyelvészeti kutatás alapjai, Magyar kódexek, Magyar szórványemlékek, Magyar szövegemlékek, Név és kultúra, Nyelvészeti filológiai szeminárium, Szakdolgozat elkészítése, Szakdolgozati szeminárium (1–3.), Szóalkotás, Záródolgozati szeminárium (1., 2.).

DE BTK osztatlan képzés (1996–)

Előadások (1): Jelentéstan

Szemináriumok, gyakorlatok (14): Alaktani elemzési gyakorlat, A magyar szóalkotás rendszere, A magyar szófajok rendszere, A magyar szókincs története, Kódexeink, Magyar szórványemlékek, Magyar szövegemlékek, Mai magyar helyesírás, Név és kultúra, Szakdolgozat elkészítése, Szakdolgozati előkészítő szeminárium (1–2.), Szakdolgozati szeminárium (1–3.), Szóalkotás, Záródolgozati szeminárium.

DE BTK levelező képzés

Előadás (1): Jelentéstan

Szemináriumok, gyakorlatok (2): Magyar szórványemlékek, Magyar szövegemlékek

DE BTK tanártovábbképzés

Előadás (1): Jelentéstan

B) szakdolgozók száma: 16

C) hallgatói értékelések eredménye (amennyiben nincs ilyen, azt nem lehet a pályázóra nézve hátrányosnak tekinteni)

2. Külföldi oktatás, belföldi oktatás meghívott oktatóként, szakkollégiumban és más intézményekben meghívottként tartott előadások, külföldi lektori munka: —

3. Szakirányfelelősség, oktatásfejlesztési munka (új kurzusok, képzésformák stb. kidolgozása, kurzuscsoomagok)

tantárgyfelelősség (a tárgyak kreditszámának feltüntetésével)

BA képzésben:

Jelentéstan (3 kr.)

A nyelvészeti kutatás alapjai (2 kr.)

Magyar helynevek (2 kr.)

Magyar kódexek (2 kr.)

Magyar személynevek (2 kr.)
Magyar szórványemlékek (2 kr.)
Magyar szövegemlékek (2 kr.)

MA képzésben:

Jelentéstan (3 kr.)
A magyar személynevek története (2 kr.)
Az irodalmi nyelv története (4 kr.)
Kutatásmódszertani szeminárium 1. (2 kr.)
Kutatásmódszertani szeminárium 2. (2 kr.)

4. Tudományos utánpótlás nevelése:

TDK témavezetés, díjnyertes OTDK dolgozatok száma, szakkollégiumi tisztségek viselése és szakkollégiumi hallgatók témavezetése, DETEP témavezetés:

1 hallgató (Szalmasági Edit) DETEP témavezetése

5. A doktori iskolában végzett tevékenység

A) oktatott tárgyak:

2003-tól veszek részt a Debreceni Egyetem Nyelvtudományok Doktori Iskola magyar nyelvtudományi programjában, amelynek keretein belül oktatói és témavezetői tevékenységet is folytattam.

doktori órák (6): *A népnévi eredetű helynevek problémái, Helynévkutatás és nyelvtörténet, Helynévkutatás és történelem, Népestörténet és helynévkutatás, Szemantika, Témavezetői szeminárium.*

B) témavezetés, fokozatot szerzett hallgatók száma (3): Összesen négy doktorandusz témavezetője voltam. Jelenleg egy (Vékony Vivien) hallgató munkáját irányítom. Egy korábbi hallgató az abszolutóriumig jutott (Oroszi Hajnalka), egy másik hallgató abszolutóriumot szerzett (Barta Viktória, 2013), egy harmadik jelölt pedig sikeresen megvédte PhD-disszertációját (Kovács Éva, 2013).

6. Habilitációs cím megszerzése: 2015 (Debreceni Egyetem)

III. SZAKMAI-KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉG

1. Pályázatok (hazai, nemzetközi együttműködések), pályázatok vezetője/koordinátora, résztvevője:

téma	időszak	adományozó intézmény	szerep
Ómagyar kori történeti helynévtár	1997–2000	OTKA	résztvevő
Magyar névarchívum	1997–2000	Felsőoktatási Kutatási és Fejlesztési Pályázat	résztvevő
Korai ómagyar kori helynévszótár 1.	2001–2004	OTKA	résztvevő
Helynévtörténeti vizsgálatok az ómagyar korból	2006–2009	OTKA	résztvevő
Népnevek és helynevek	2007–2010	Bolyai János Kutatási Ösztöndíj	ösztöndíjas
Magyar nyelv- és névtörténeti kutatások	2010–2012	Kutatóegyetemi pályázat	résztvevő
Kísérlet a népnévi eredetű településnevek történeti helynév-tipológiájának megújítására	2011–2013	Bolyai János Kutatási Ösztöndíj	ösztöndíjas
MTA–DE Magyar Nyelv- és Névtörténeti Kutatócsoport	2013–2019	MTA	tudományos munkatárs

Külföldi és belföldi ösztöndíjak:

megnevezés	évszám	kibocsátó intézmény
PhD ösztöndíj	1995–1998	KLTE–BTK
Predoktori ösztöndíj	1998–1999	KLTE–BTK
Bolyai János Kutatási Ösztöndíj	2007–2010	MTA (záró minősítése: kiemelkedő)
Alkotói Ösztöndíj	2009	Debrecen város Kultúrájáért Alapítvány
Bolyai János Kutatási Ösztöndíj	2011–2013	MTA

2. Szerkesztői munka, szerkesztőbizottsági tagság (tanulmánykötet, folyóirat, könyvsorozat); szakmai (doktori, esetleg habilitációs) bizottságokban végzett munka; egyéb szakmai megbízások; hazai és külföldi tudományos társaságokban viselt tisztségek

A) Sorozatszerkesztői munka

A Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének kiadványai c. sorozat szerkesztése 2011 óta: 89., 90., 91., 92. szám.

B) Lektori munka tudományos művek kiadásában

1. Helynévtörténeti tanulmányok 3. *A Magyar Névarchívum Kiadványai 13.* Szerk. HOFFMANN ISTVÁN–TÓTH VALÉRIA. Debrecen, 2008.
2. RESZEGI KATALIN: *Hegynevek a középkori Magyarországon.* A Magyar Névarchívum Kiadványai 21. Debrecen, 2011.
3. Rendszeres lektorálás a *Magyar Nyelvjárások* c. szakmai folyóiratban.

C) Szakmai (doktori, esetleg habilitációs) bizottságokban végzett munka

Rendszeresen vagyok bizottsági tag doktori védéseken, valamint több alkalommal felkértek PhD értekezés hivatalos bírálójának is.

PhD értekezés hivatalos bírálója:

- Reszegi Katalin: *Hegynevek a középkori Magyarországon* (2009)
 Kenyhercz Róbert: *A szókezdő mássalhangzó-torlódások az ómagyar korban (A helynevek hangtörténeti forrásértéke)* (2011)
 Pásztor Éva: *Határnevek névelméleti vizsgálata (Hajdúnánás helynevei alapján)* (2013)

PhD értekezés védésekor bírálóbizottsági tag:

Nemes Magdolna: Földrajzi köznevek állományi vizsgálata (2005)

Póczos Rita: Nyelvi érintkezés és a helynévrendszerek kölcsönhatása (2009)

Bényei Ágnes: Helynévképzés a magyarban (2011)

Szőke Melinda: A garamszentbenedeki apátság 1075. évi alapítólevelének nyelvtörténeti vizsgálata (2013)

Habilitációs eljárásban opponens:

Bölcskei Andrea, ELTE (2018)

D) egyéb szakmai megbízások; hazai és külföldi tudományos társaságokban viselt tisztségek

Tagja vagyok a következő társaságoknak, bizottságoknak:

Magyar Nyelvtudományi Társaság (2001–)

MTA Köztestülete (2003–)

Magyarságtudományi Társaság (2006–)

ICOS (The International Council of Onomastic Sciences) (2009–)

Magyar Nyelvtudományi Társaság Választmánya (2018–)

MTA Magyar Nyelvészeti Munkabizottsága (2018–)

Tisztségviselő vagyok:

2006–2015: a Magyar Nyelvtudományi Társaság Debreceni Csoportjának titkára

2015– : a Magyar Nyelvtudományi Társaság Debreceni Csoportjának elnöke

E) egyetemi bizottságokban való részvétel, oktatásszervezés

2000–2016: a DE–BTK Oktatási Bizottságának tagja

2008– : felvételi mesterképzési tanácsadó

2014– : DE–BTK Kiadói Bizottság tagja

2015– : DE–BTK Kari TVSz. Bizottságának tagja

2015– : DE–BTK Stratégiai Bizottság tagja

2015– : DE Magyar Nyelvtudományi Intézet intézetigazgató-helyettese

2016– : DE–BTK Kari Tanács tagja

2016– : DE Magyar Nyelvtudományi Tanszék vezetője

2017– : DE Magyar Nyelvtudományi Intézet igazgatója

3. Konferencia-előadások

A) hazai:

1. Névtani vizsgálódások az Árpád-kori Bihar megye területéről. Elhangzott az V. Magyar névtani konferencián. Miskolc, 1995. *MNyTK*. 209 (1997): 259–62.
2. Bihar vármegye etnikai viszonyai az ómagyar kori helynevek tükrében. Elhangzott a „Magyar névtani kutatások itthon és határainkon túl” című jászberényi konferencián. 2003. október 17–18.
3. Népnevek és helynevek. (Tézisek egy kutatási programhoz.) Elhangzott a VII. Nemzetközi Magyar Nyelvtudományi Kongresszuson. Budapest, 2004. augusztus 29–31.
4. Kandra Kabos és a nyelvtudomány. Elhangzott a Kandra Kabos halálának 100. évfordulója alkalmából rendezett konferencián. Eger, 2004. június 1.
5. Törzsnévi eredetű helyneveink nyelvi kérdései. Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 2006. december 5-i ülésén.
6. Népnévi eredetű településneveink szerkezeti sajátosságairól, alaki változásairól. 1. Elhangzott a VI. Magyar Névtudományi Konferencián. Balatonszárszó, 2007. június 22–24.
7. Népnévi eredetű településneveink szerkezeti sajátosságairól, alaki változásairól. 2. Elhangzott a II. Helynévtörténeti Szemináriumon. Síkfőkút, 2007. október 12–14.
8. Helynévképzők az ómagyar kori népnévi eredetű helyneveinkben. Elhangzott a III. Helynévtörténeti

Szemináriumon. Síkfőkút, 2008. május 29–31.

9. A régi Bihar megye etnikai képe a településnevek tükrében. Elhangzott az „A tudományos Bihar-kutatásért — A Bihar-kutatás múltja, jelene és jövője” c. szakmai napon. 2008. november 6. Berettyóújfalun.
10. Gondolatok a Magyarad ~ Magyarod helynevekről. Elhangzott a VI. Helynévtörténeti Szemináriumon. Síkfőkút, 2010. május 27–30.
11. Törzsek, népek, néprészek megnevezései régi helyneveinkben. Elhangzott a Nevek Napja c. konferencián. Debreceni Egyetem, 2011. november 14.
12. A népnév fogalmának változása, értelmezése. Elhangzott a VII. Helynévtörténeti Szemináriumon. Síkfőkút, 2012. május 30–június 2.
13. A népnévi helynevek nyelvi típusai a régi magyar helynévadásban. Elhangzott a Debrecen University Symposium 2014 c. konferencián (2014. október 8–9.). Debrecen, 2014. október 9.
14. A nép- és törzsnévi helynevek általános problematikája. Elhangzott a Nyelv- és névtörténeti műhelytalálkozón. Síkfőkút, 2015. október 1–3.
15. Helynévtípusok relatív kronológiája. Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság Debreceni Csoportjának ülésén 2017. december 7-én.
16. Településnevek névrendszertani összefüggései. Síkfőkút, 2018. szeptember 27–29.

B) nemzetközi:

1. A pszeudo-törzsnévi eredetű településnevekről. Elhangzott a VI. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson. Magyarország, Debrecen, 2006. augusztus 22–26.
2. Az ómagyar kori településnevekben előforduló 'német' jelentésű lexémák nyelvföldrajzi vizsgálata. Elhangzott a VII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson. Románia, Kolozsvár, 2011. augusztus 22–27.
3. Les ethnonymes dans les toponymes hongrois. Elhangzott a 25. Nemzetközi Névtudományi Konferencián. Egyesült Királyság, Glasgow, 2014. augusztus 24–29.
4. Les principaux types sémantiques et structurels des anciens noms de communes hongrois. Elhangzott a Name and Naming c. konferencián (ICONN 3.). Baia Mare, 2015. szeptember 1–3.
5. Régi magyar helynévtípusok relatív kronológiai viszonyai. Elhangzott az Emlékkonferencia Szabó T. Attila születésének 110. évfordulóján c. konferencián. Cluj-Napoca, 2016. 01. 29–30.
6. RÁCZ ANITA(–TÓTH VALÉRIA): Approaches to the value of toponyms with ethnonymic origins as historical sources. Elhangzott: Ethnonyms as Source of History and Anthropology – Some Examples and Methodological Questions c. konferencián. Budapest, 2016. június 22.
7. Chronologie relative des types de toponymes. Elhangzott a XXVI International Congress of Onomastic Sciences c. konferencián. Debrecen, 2017. augusztus 27–szeptember 1.

4. Szakmai elismertség

A) független hivatkozások száma (MTMT): 614

- (ebből **nem társszerzős műre** hivatkozás: 299)

- **a hivatkozó személyek száma: 79**

B) szakmai, állami díjak, kitüntetések

megnevezés	évszám	kibocsátó intézmény
Kiss Lajos-díj	2008	Kiss Lajos Alapítvány
Debrecen Város Kultúrájáért Alapítvány Alkotói Ösztöndíja	2009	Debrecen Város Kultúrájáért Alapítvány
Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratóriumának elismerő oklevele	2011	MTA
Debreceni Egyetem Publikációs Díja (Hoffmann Istvánnal és Tóth Valériával közösen)	2018	Debreceni Egyetem

Debrecen, 2019. január 25.

(Dr. Rác Anita)